



УДК 374: 378.147.227

Опошнян О. І.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта»,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Коро-
ленка,

Лебедик Л. В.,

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Коро-
ленка

ВИКОРИСТАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ДЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ПО- ЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Авторами доведено, що в системі управління закладом позашкільної освіти планування роботи з використанням індивідуальної освітньої траєкторії займає одну з головних функцій керівника. Окреслено організаційно-педагогічні умови модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти з використанням індивідуальної освітньої траєкторії, детально описана одна з них – розподіл і делегування повноважень керівника закладу позашкільної освіти його підлеглим.

Ключові слова: індивідуальна освітня траєкторія, керівник закладу позашкільної освіти, організаційно-педагогічні умови, модернізація, система планування, заклад позашкільної освіти.

Abstract. The authors proved that in the management system of an out-of-school education institution, work planning using an individual educational trajectory is one of the main functions of the manager. The organizational and pedagogical conditions for the modernization of the system of planning the work of an after-school education institution using an individual educational trajectory are outlined, one of them – the distribution and delegation of powers of the head of an out-of-school education institution to his subordinates – is disclosed in detail.

Keywords: individual educational trajectory, head of an extracurricular education institution, organizational and pedagogical conditions, modernization, planning system, extracurricular education institution.

Постановка проблеми. Важливим аспектом для реалізації мети модернізації управління закладом позашкільної освіти є планування роботи закладу з використанням індивідуальної освітньої траєкторії, оскільки в плануванні реалізується цільовий компонент освітнього процесу як системи, аналіз прогнозування якостей внутрішнього і зовнішнього середовища закладу позашкільної освіти, його потреб і можливостей, вироблення різноманітних концепцій, самоаналіз ефективності означеного планування тощо.



Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми планування роботи закладів позашкільної освіти з використанням індивідуальної освітньої траєкторії розкриває пріоритетну роль функції планування у процесі освітньої діяльності адміністрації і педагогічного колективу. Планування роботи закладу позашкільної освіти є однією з найважливіших функцій управління, вважають вітчизняні науковці (В. Бондар, І. Бачило, Б. Гаєвський, Л. Даниленко, Ф. Хміль В. Лазарєв, В. Стрельніков [1, с. 43–64; 6, с. 128–157] та ін.).

Мета статті – виявлення і формулювання рекомендацій удосконалення системи управління закладом позашкільної освіти щодо планування роботи з використанням індивідуальної освітньої траєкторії.

Завдання роботи – окреслення організаційно-педагогічних умов модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти з використанням індивідуальної освітньої траєкторії, розкриття умови «розподіл і делегування повноважень керівника закладу позашкільної освіти його підлеглим».

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час планування роботи закладів позашкільної освіти враховувати такі напрями діяльності: а) створення належних умов навчання і виховання учнів; б) вирішення питань підвищення якості освітнього процесу; в) всебічне підвищення професійної майстерності педагогів та забезпечення творчого потенціалу закладу позашкільної освіти; г) керівництво та контроль; д) охорона здоров'я і безпеки життєдіяльності дітей; е) розв'язання завдань наукової організації праці учнів, педагогів, керівників; є) інформаційне забезпечення педагогічного колективу; ж) створення сприятливого мікроклімату в колективі; з) вирішення адміністративно-господарських завдань; и) робота з громадськістю і батьками учнів [1, с. 43–64; 2, с. 185–188; 3, с. 167–172; 4, с. 64–67; 5, с. 257–261].

Перспективний план закладу позашкільної освіти має містити такі розділи: 1. Аналіз роботи закладу позашкільної освіти за минулі п'ять років (він включає аналіз стану освітнього процесу, причин вад, визначення основних завдань і проблем, над якими працюватиме педагогічний колектив). 2. Основні напрями розвитку закладу позашкільної освіти на перспективу (розвиток контингенту учнів, поглиблене вивчення навчальних предметів, поєднання навчання з продуктивною працею учнів). 3. Зміцнення навчально-матеріальної бази (розвиток матеріальної бази, обладнання закладу позашкільної освіти, комп'ютеризація навчального процесу, проведення ремонтних робіт, оформлення закладу позашкільної освіти, дотримання санітарно-гігієнічного режиму, протипожежної безпеки). 4. Поліпшення умов побуту і відпочинку педагогів, забезпечення педагогічними кадрами (комплектування закладу позашкільної освіти працівниками, їх перепідготовка, підвищення кваліфікації, робота з молодими педагогами). 5. Підвищення ролі громадськості в житті закладу позашкільної освіти (питання для розгляду на конференціях, співробітництво з науково-дослідними виробничими організаціями, товариствами, спілками; діяльність батьківського активу; пропаганда педагогічних знань; проблеми со-



ціального захисту учнів) [5, с. 257–261].

Планування є функцією управління, що полягає у визначенні цілей закладу позашкільної освіти та розробці програм їх досягнення. Як функція, планування – досить поширена управлінська діяльність. Безперечно, вона є практичною, оскільки має розрахунковий потенціал, найбільш наближений до реальних можливостей об'єкта. Водночас планування – дещо ідеальне, оскільки стосується майбутнього об'єкта. Тому воно як управлінська дія не дає абсолютної гарантії досягнення запланованої ефективності управлінських рішень. Ця якість забезпечується завдяки виконанню трьох прикладних функцій: регулювання; координації; контролю [4, с. 64–67; 5, с. 257–261].

Процес планування є розробкою змісту та послідовності дій для досягнення визначеної мети, перспектив, завдань управління; процес планування здійснюється у часі та у просторі, тому обмежений часом та колом виконавців [5, с. 257–261]. Проаналізувавши підходи до поняття «планування» діяльності закладу позашкільної освіти приходимо до висновку, що планування є функцією управління, визначення перспектив, цілей і шляхів їх досягнення.

Для успішної й ефективної модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти слід створити такі організаційно-педагогічні умови модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти: 1) розподіл і делегування повноважень керівника закладу позашкільної освіти і його підлеглих; 2) проектування і перспективне бачення діяльності закладу щодо планування роботи закладу позашкільної освіти; 3) дотримання у процесі планування усіх вимог нормативних документів, виконання усіх передбачених ними процедур створення, погодження, затвердження документації з планування роботи закладу позашкільної освіти [6, с. 128–157].

Отже, зупинимось на першій організаційно-педагогічній умові, важливій для модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти – розподілі і делегуванні повноважень між керівником закладу позашкільної освіти і його підлеглими. Заклад позашкільної освіти є освітньою організацією, яка складається з групи людей (педагогів, учнів, батьків), діяльність яких координується директором для досягнення поставлених загальних цілей – отримання споживачами (дітьми) якісних освітніх послуг, чому присвячена уся системна підготовка педагогів для закладів позашкільної освіти [1–6].

Делегування є процесом передання частини функцій (робочих завдань) і повноважень керівника одному чи декільком підлеглим. Делегування завдань є процесом психологічно важким. Часто керівник закладу позашкільної освіти, схильний до стереотипів, не може доручити підлеглому частину своєї роботи. Поширеними стереотипами є такі міркування: я виконаю роботу якісніше; простіше самому виконати роботу, ніж вчити інших і пояснювати їм специфіку процесу; підлеглий скористається ситуацією, щоб показати, що він може краще за керівника виконувати роботу; претендуватиме на цю посаду.

Основними цілями делегування завдань є: 1) звільнити час керівника за-



кладу освіти для виконання важливіших завдань; 2) підвищити довіру в колективі; 3) мотивувати роботу працівників закладу позашкільної освіти; 4) спонукати працівників ефективніше та різнобічно використовувати свої професійні знання і навички; 5) перевірити сумлінність працівників.

Висновки. Делегування повноважень має такі переваги: 1) підвищується якість управлінських рішень, оскільки їх приймають ті працівники, що мають найбільшу компетентність, більш повну і достовірну інформацію; 2) у підлеглих розвиваються ініціатива, підприємливість, бажання самостійно і творчо працювати; 3) керівник звільняється від виконання другорядних робіт; 4) розширюється обсяг функцій, завдань, що виконує заклад позашкільної освіти. Перешкоджають вдалому делегуванню повноважень: а) недовіра до підлеглих; б) недооцінка здібностей підлеглих.

Перспективи подальших розвідок полягають у визначенні стратегії удосконалення ролі ІОТ керівника в управлінні закладом позашкільної освіти планування роботи з використанням індивідуальної освітньої траєкторії, реалізації сутності планування як функції управління, визначення перспектив, цілей та шляхів їх досягнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю. Концептуальні засади підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури. *Неперервна професійна підготовка фахівців в умовах формування спільного європейського освітнього простору* : монографія / за редакцією С. П. Архипової, О. П. Лещинського. Черкаси : ЧНУ, 2020. 335 с. С. 43–64. URL : <http://dSPACE.puet.edu.ua/handle/123456789/8842>
2. Опошнян О. І., Лебедик Л. В. Значення безпечного освітнього середовища для створення організаційно-педагогічних умов удосконалення системи планування роботи закладу позашкільної освіти. *Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу* : збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф., 1 берез. 2024 р. / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2024. 463 с. С. 185–188.
3. Опошнян О. І., Лебедик Л. В. Модернізація системи планування роботи закладу позашкільної освіти. *Мистецтво, мистецька та позашкільна освіта: історія, теорія, практика, перспективи взаємодії* : матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (відкрита для іноземних учасників) (29-30 листоп. 2023 р., м. Полтава) / упоряд. М. М. Погребняк. Полтава : ПП Астроя, 2024. 237 с. С. 167–172.
4. Опошнян О. І., Лебедик Л. В. Організаційно-педагогічні умови модернізації системи планування роботи закладу позашкільної освіти. *Наука і освіта*



в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 листоп. 2023 р., м. Лубни). Полтава; Лубни; Миргород, 2023. 284 с. С. 64–67.

5. Опошнян О. І., Лебедик Л. В. Формування проєктувальної компетентності майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти в процесі фахової підготовки. *Вдосконалення позашкільної освіти в умовах сучасних трансформацій* : матеріали I Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Кропивницький, 19 берез. 2024 р.) / За заг. ред. Т. С. Плачинди. Кропивницький : ПП «Поліум», 2024. 290 с. С. 257–261.

6. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhypova. Varna: Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157